

15. Oikeusaputoimisto

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin oikeusaputoimiston toiminnasta v. 1945 oli seuraava:

Joulukuun 20 p:nä 1944 pidetyssä kaupunginvaltuuston kokouksessa valittiin oikeusaputoimiston johtokuntaan jäseniksi v:ksi 1945 asianajaja J. N. Aronen, oikeusneuvos G. F. Nybergh, varatuomarit H. R. Nybom ja E. J. Sahlan sekä toimittaja T. A. Sumu. Näistä valitsi sittemmin johtokunta puheenjohtajakseen oikeusneuvos Nyberghin ja varapuheenjohtajakseen asianajaja Arosen. Kaupunginhallituksen edustajana johtokunnassa oli varatuomari R. G. Kallia.

Oikeusaputoimiston johtokunnalla oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 7 kokousta, joissa käsiteltiin pääasiassa juoksevia asioita.

Kertomusvuonna tapahtui oikeusaputoimiston henkilökunnassa huomattava muutos. Helmikuun 18 p:nä kuoli sydänhalvaukseen toimiston johtaja, oikeusavustaja N. E. Lindegren. Hän oli v:sta 1922 alkaen hoitanut oikeusavustajan virkaa. Varatuomari Lindegrenillä oli suuri käytännöllinen kokemus toimiston alaan kuuluvissa oikeus- ym. asioissa. Hän oli kokenut ja oikeamielinen lakimies ja osasi lisäksi ymmärtämyksellä ja myötätunnolla suhtautua toimiston asiakkaisiin ja saavuttaa heidän luottamuksensa. Hän täysin ansaitsi tunnustuksen ja kiitoksen, joka tuli hänen osakseen asiakkaitten taholta.

Varatuomari Lindegrenin kuoltua, silloinen apulaisoikeusavustaja, varatuomari Y. Hämesalo hoiti oikeusavustajan virkaa, aluksi virkaa toimittavana ja toukokuun 23 p:stä 1945 lukien sen kaupunginvaltuuston valitsemana vakinaisena haltijana. Apulaisoikeusavustajan virkaan valitsi johtokunta kokouksessaan heinäkuun 30 p:nä 1945 varatuomari S. M. K. Korpelan, joka on elokuun 1 p:stä alkaen hoitanut virkaa. Helmikuun 19 p:stä elokuun 1 p:ään saakka toimi apulaisoikeusavustajan viransijaisena varatuomari L. K. Orraeus. Toimistoapulaisena oli rouva A. S. Lindegren. Kesälomasijaisina toimivat varatuomari M. A. Eklund ja rouva K. Kaila.

Oikeusaputoimiston menosääntö nousi kertomusvuonna 245 711 mk:aan päätyttyään v. 1944 243 046 mk:aan. Myönnetty määrärahat eivät kuitenkaan riittäneet, vaan on lisämäärärahoja myönnetty 198 327 mk. Menoja oli kaikkiaan 449 994 mk.

Oikeusaputoimisto sai vuoden varrella toimeksiantoja Tukholman kaupungin oikeusaputoimistolta (Stockholms stads rättshjälpsanstalt) ja Tukholman läänin oikeusaputoimistolta (Stockholms läns rättshjälpsanstalt). Sitäpaitsi oltiin molemminpuolisissa yhteydessä erinäisten maassa olevien oikeusaputoimistojen kanssa.

Kertomusvuonna oikeusaputoimiston toiminta jatkui entiseen tapaan. Asiakkaiden ja asioiden luku jonkun verran lisääntyi edelliseen vuoteen nähden. Avioeroasioita oli edelleen huomattava määrä. Perheenelatusasiat suuresti lisääntyivät ja samoin työ- ja palkkariita-asiat. Viimeksi mainituista suurin osa kuitenkin saatiin järjestettyä sovinnolla ilman oikeudenkäyntiä. Lukumäärältään suurimman asiaryhmän muodostavat huoneenvuokra-asiat, kun sensijaan työvoima- ja sotilashuoltoasiat ovat melkein kokonaan loppuneet. Jäljempänä seuraavat numerotiedot osoittavat tarkemmin oikeusaputoimiston toiminnan kertomusvuonna.

Käyntien luku oli vuoden aikana 9 489, oltuaan v. 1944 8 763, v. 1943 8 322 ja v. 1942 8 952.

Eri kuukausien osalle käynnit jakautuivat seuraavasti:

Kuukausi	Vastaan- otto- päiviä	Käyn- tejä kaik- kiaan	Käyn- tejä päivää kohden	Kuukausi	Vastaan- otto- päiviä	Käyn- tejä kaik- kiaan	Käyn- tejä päivää kohden
Tammikuu	25	1 129	45.2	Heinäkuu	26	730	28.1
Helmikuu	24	956	39.8	Elokuu	27	839	31.1
Maaliskuu	25	706	28.2	Syyskuu	25	755	30.2
Huhtikuu	24	816	34.0	Lokakuu	27	697	25.8
Toukokuu	25	762	30.5	Marraskuu	26	702	27.0
Kesäkuu	26	779	30.0	Joulukuu	22	618	28.1
Yhteensä					302	9 489	31.4

Kuten edellä olevasta taulukosta ilmenee, oli oikeusaputoimisto vuoden aikana avoinna 302 päivää. Käyntien luku päivää kohden nousee siis 31.4:ään, niiden oltua v. 1944 29.0 ja v. 1943 27.6.

Suurin käyntien luku samana päivänä oli 78 ja pienin 11.

Seuraavat tilastotiedot osoittavat rekisteröityjen asioiden luvun ja rekisteröityjen asiakkaiden säädyn, ammattiryhmän ym. ainoastaan niissä asioissa, joissa toimisto ryhtyi oikeudenkäyntiin, kirjallisiin tehtäviin tai pidempiin suullisiin neuvotteluihin. Tällaisia asioita oli kaikkiaan 1 224, joista 1 197 oli kertomusvuonna tulleita ja 27 edellisestä vuodesta ratkaisematta olevia. Kirjallisia toimituksia oli 1 331, niistä hakemuskirjoja 815.

Säätynsä tai ammattinsa ja sukupuolensa mukaan kävijät ryhmittyivät seuraavasti:

	Mp.	Np.	Yht.
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	6	2	8
Palstatilallisia	4	—	4
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	27	49	76
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	32	29	61
Tehdas- ym. ammattityöntekijöitä	190	68	258
Muita työntekijöitä	90	52	142
Merimiehiä ja kalastajia	5	—	5
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	18	3	21
Yksityisten palvelijoita	—	47	47
Muun elinkeinon harjoittajia	9	7	16
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	2	453	455
Yhteensä	383	710	1 093

Vuoden aikana käsiteltyjen juttujen ja asiain ryhmittyminen laatunsa mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:		Yleisiä veroja koskevia asioita	105
vuokrariitoja	5	Holhousasioita	10
työ- ja palkkariitoja	137	Erinäisiä kyselyjä, hakemuksia, valituksia ym.	201
muita velkomisjuttuja	31	Pieniä rikosjuttuja	5
Esineoikeuteen kuuluvia asioita	19	Toimeksiantoja	18
Perheoikeuteen kuuluvia asioita:		Sotilasavustuksia ja -huoltoeläkeitä	21
avioeroja	22	Tapaturma-asioita	36
avioeroja	155	Huoneenvuokra-asioita	215
perheen elatusasioita	186	Yhteensä	1 224
kuolleeksi julistamisia	1		
Perintöoikeuteen kuuluvia asioita...	43		
Testamenttioikeuteen kuuluvia asioita	14		

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteistä riippui, vuoden aikana lopullisesti ratkaistuiksi ja kirjoista poistetuiksi 1 206 kuten näkyy seuraavista luvuista:

Sopimalla ratkaistu	329	Juttuja, joissa toimisto otti haas-	
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	182	teen, mutta ei ajanut perille	51
Erinäisistä syistä jätetty sillensä ...	40		
Annettu eri viranomaisille	604		Yhteensä 1 206

Edellä mainitut eri virastoille jätetyt 604 asiaa, joihin ei sisälly Helsingin raastuvan-oikeuteen ja muualle otettuja haasteita, jakautuivat eri viranomaisten kesken seuraavasti:

Tasavallan presidentti	21	poliisimestari	3
Tilastollinen päätoimisto	1	huoneenvuokralautakunnat	37
Oikeusministeriö	1	palolautakunta	1
Sisäasiainministeriö	4	huoltolautakunta	1
Puolustusministeriö	16	kansanhuoltolautakunta	1
Valtiovarainministeriö	8	kiinteistölautakunta	3
Opetusministeriö	1	satamalautakunta	2
Kulkulaitosten ja yleisten töiden mi-		Tampereen kaupungin raastuvan-	
nisteriö	2	oikeus	1
Sosiaaliministeriö	112	Lahden kaupungin raastuvanoikeus...	1
Kansanhuoltoministeriö	16	Lahden kaupungin huoltolautakunta	1
Korkein oikeus	11	Kuopion kaupungin raastuvanoikeus	1
Korkein hallinto-oikeus	12	Viipurin kaupungin hoitokunta	2
Turun hovioikeus	8	Kivennavan hoitokunta	1
Vaasan hovioikeus	1	Hausjärven huoltolautakunta	1
Sotaylioikeus	1	Jokelan huoneenvuokralautakunta ...	1
Puolustusvoimain pääesikunnan kent-		Puolustusvoimain pääesikunnan va-	
täoikeus	2	rainhoitotoimisto	1
Helsingin tuomiokunnan tuomari ...	7	Helsingin sotilaspiirin kutsuntaviran-	
Kymin tuomiokunnan tuomari	2	omaiset	2
Juvan tuomiokunnan tuomari	2	Uudenmaan rakuunarykmentin ko-	
Tuusulan ym. pitäjien kärjäkunnan		mentaja	1
kihlakunnanoikeus	1	Helsingin yliopisto	1
Luumäen ym. pitäjien kärjäkunnan		Rakennushallitus	1
kihlakunnanoikeus	1	Rautatiehallitus	2
Uudenmaan läänin maaherra	105	Vakuutusosikeus	23
Turun ja Porin läänin maaherra	2	Valtion tapaturmatoimisto	11
Hämeen läänin maaherra	2	Helsingin vuokratarkastuslautakun-	
Viipurin läänin maaherra	2	ta	67
Kuopion läänin maaherra	2	Hinta- ja palkkaneuvosto	3
Kymen läänin maaherra	7	Arvioimistarkastuslautakunta	2
Helsingin kaupungin:		Uudenmaan läänin:	
kaupunginhallitus	29	kuukausipalkkojentarkastuslautak.	5
tutkijalautakunta	2	kansanhuoltopiirin piiritoimisto ...	3
maistraatti	7	tulo- ja omaisuusveron tarkastusl.	10
ensimmäinen kaupunginvouti	11	liikevaihtoverokonttori	1
raastuvanoikeus	15		Yhteensä 604

Se seikka, että 40 asiaa jätettiin sillensä, johtui, samoin kuin edellisinäkin vuosina siitä, etteivät oikeudenetsijät, sen jälkeen kun oikeusaputoimisto oli ryhtynyt ensimmäiseen toimenpiteeseen eikä sopimusta voitu saada aikaan, enää palanneet, mutta myöskin siitä, ettei ollut toiveita juttujen voittamisesta oikeudenkäynnillä, sekä siitä, että hakijat eivät joko tahtoneet tai voineet esittää asian edelleen ajamiseen tarvittavaa varattomuustodistusta.

Syynä siihen, että toimisto ei ajanut perille 51 edellä mainittua asiaa, joissa haaste jo

oli otettu, oli osittain, että haaste oli otettu Helsingin ulkopuolella oleviin tuomioistui-
miin, joissa toimiston virkamiehet toimiston johtosäännön mukaan eivät ole velvolliset
oikeudenetsijöitä avustamaan, osittain, ettei vastaajia oltu haasteella tavattu tai että
asia oli järjestetty ennen oikeuden istuntoa.

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin vuoden aikana 243 asiassa. Näistä toimisto ajoi vuoden
aikana loppuun 182 asiaa, joista 179 juttua voittiin ja 3 hävittiin. Helsingin raastuvan-
oikeudessa esiinnyttiin vuoden aikana toimiston puolesta 292 kertaa 172 päivänä. Kun
työpäivien luku nousi 302:een, esiinnyttiin niin muodoin raastuvanoikeudessa suunnilleen
joka toinen päivä.
